

De molenaar en de bomen

De kerkvoogden van Niehove waren ontzettend kwaad. Woedend waren ze over de acties die Jan Lambertus Sluiter, roggemolenaar in hun dorp, in 1825 ondernam. Molenaar Sluiter had namelijk bij de kerkvoogden geklaagd over de hinder die hij ondervond van de hoge bomen rondom het kerkhof. Die namen hem letterlijk de wind uit de wieren. Telkens herhaalde Sluiter zijn verzoek aan de kerkvoogden om de bomen rondom het kerkhof in te korten of om te hakken. Zijn verzoeken vonden echter geen gehoor en de kerkvoogden probeerden van zijn klachten af te komen door de bomen aan de onderkant te snoeien. Maar de roggemolenaar liet het er niet bij zitten. Hij probeerde zijn recht te halen door in beroep te gaan bij de Gouverneur (Commissaris van de Koning) in de provincie Groningen. In deze brief schreef hij dat hij "sinds eenige tijd aanmerkelijke nadeel in zijn beroep heeft ondervonden doordien de yperen boomen, welke het kerkhof te Niehove omringen, hem jaarlijks meer en meer de tot het malen benodigde wind benemen, zoo dat het te vrezen is, dat binnen kort hij in de onmogelijkheid zal zijn, op die plaats, waar hij zinds 15 jaren gewoond heeft terwijl de molen zelve zinds onheuchelijke tijden daar ter plaats gestaan heeft, zijn bedrijf uit te oefenen ... bij hevige rukwinden valt de wind van over de boomen zoo schuins naar beneden op de roeden van de molen, dat hiertegen niets bestand is, waardoor de nog nieuwe as onlangs gebroken is".

In een brief van de kerkvoogden aan het College van Toezicht op de kerkelijke administratie der Hervormden in de provincie blijkt dat ze geen goed woord over hebben voor de klachten van de roggemolenaar. Ze noemen zijn verzoek "eene gansch onbehoorlijken eisch". "Hoe vele roggemolens en andere (molens) zijn er geplaatst in de dorpen der Ommelanden, in welker omtrek boomen, zelfs geheele bosschen geplaatst zijn, vooral bij Borgen en Adellijke huizen. Wat molenaar deed immer dergelijken eisch dan Jan Lambertus Sluiter? Wie heeft ooit klagten over de boomen op het kerkhof bij een of ander Hooger Kollegie durven inbrengen?"

Volgens de kerkvoogden was het beplanten van het kerkhof niets nieuws. Zij stelden dat sinds onheugelijke tijden bomen aan de rand van het kerkhof hebben gestaan "ter bewaringe van het kerkgebouw".

Zij noemen de klacht van de molenaar onbeschaamd omdat de molen "een heel stuk" van het kerkhof verwijderd staat. Bovendien was de "nieuwe" as volgens de kerkvoogden al door zijn voorganger geplaatst. De kerkvoogden van Niehove peinsden er niet over de bomen te laten kappen: zij voelden zich verantwoordelijk voor de instandhouding van de kerke-

lijke gebouwen. Bomen rondom het kerkhof zorgen er immers voor dat het pannendak van de kerk tegen de westerstorm wordt beschermd.

Wellicht speelde bij de boosheid van de kerkvoogden nog een ander feit een rol. Zij voerden aan dat

Jan Lambertus Sluiter "geenen vrind van den godsdienst" is. Bovendien was hij eigenaar van een nogal krakkemikkige molen, die zelfs bij stil weer wel eens zou kunnen bezwijken. Kennelijk was hij hierdoor alleen al bij de kerkvoogden weinig in tel. Hoe het is afgelopen weten we niet. De brief aan het College van Toezicht ligt als concept in het kerkarchief van Niehove, maar in het archief van het College van Toezicht treffen we geen schrijven uit Niehove aan. Misschien hebben de kerkvoogden hun boze brief nooit verstuurd.

In vrijwel alle kerkarchieven vinden we opbrengsten van houtboeldagen. Oude bomen werden geroid en nieuwe geplant. De opbrengst van deze houtverkopen was vaak niet gering. Met deze inkomsten werden vaak de noodzakelijke reparaties aan het kerkgebouw bekostigd.

Ook in andere dorpen werd er tegen de hoogte van de bomen geprotesteerd. Toen in Zuidhorn omwonenden met klachten kwamen, weigerden de kerkvoogden de bomen te vellen, omdat ze fungeerden als "scherm" zodat de "lelijke" muren niet te zien waren. Deze bomen verdwenen pas toen de kerk bepleisterd werd.

De iepen in Niehove werden waarschijnlijk pas tien jaar na de klacht van de molenaar gekapt. In de rekeningboeken van de kerkvoogdij wordt in december 1836 een bedrag van bijna driehonderd gulden geboekt als opbrengst van de publiek geveilde bomen op het kerkhof.

(Dit artikel is eerder gepubliceerd in het blad *Groninger Kerken* (juni 2001) van de Stichting Oude Groninger Kerken.)

